

LIBRIS

We know
books

Uri Shulevitz

Şansa

Fuga de Holocaust

Traducere din limba engleză de
Edith Negulici

Editura Paralela 45

CUPRINS

Unu: Varșovia	1
Doi: Białystok	37
Trei: Satul Iura	65
Patru: Turkistan (I)	117
Cinci: Turkistan (II)	153
Șase: Lunga călătorie spre casă	231
Șapte: Polonia și Germania	251
Opt: Paris	281
Postfață	329

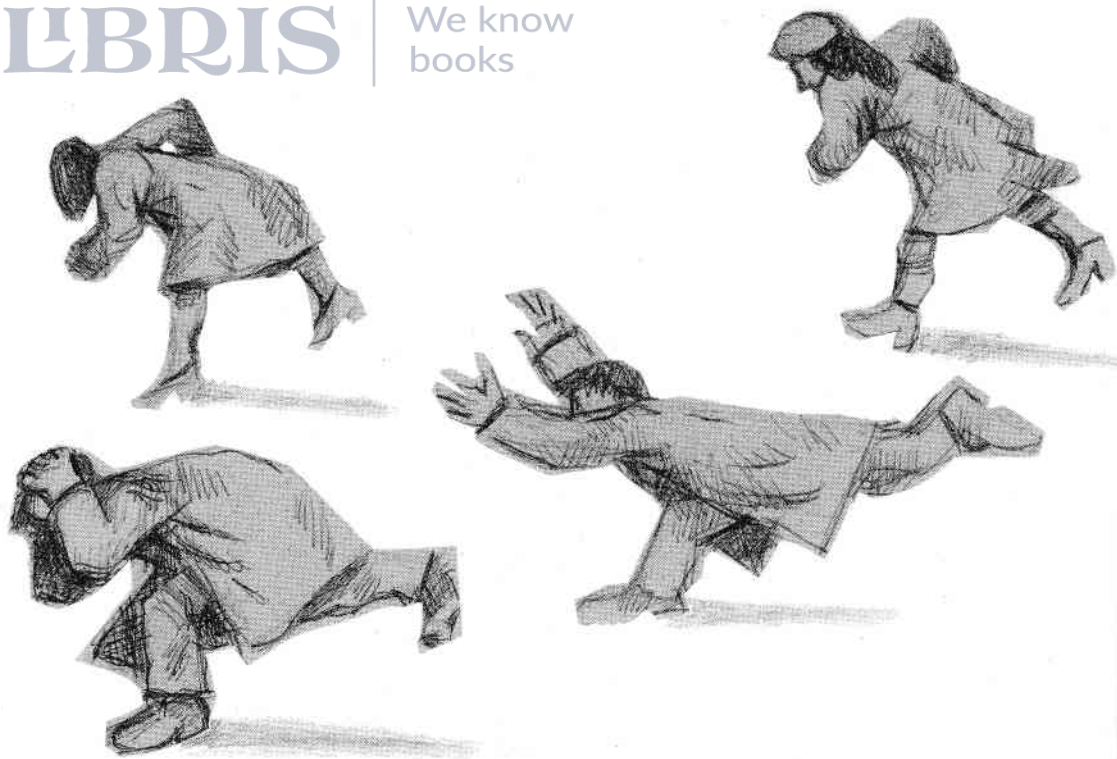
LIBRIS

We know
books

UNU

VARŞOVIA

I

Pe 1 septembrie 1939, avioanele naziste au năvălit pe cerul Varșoviei, unele aruncând bombe incendiare și răspândind focul în tot orașul, altele lansând bombe cu explozibil puternic și transformând clădirile în praf.

LBRIS

We know
books

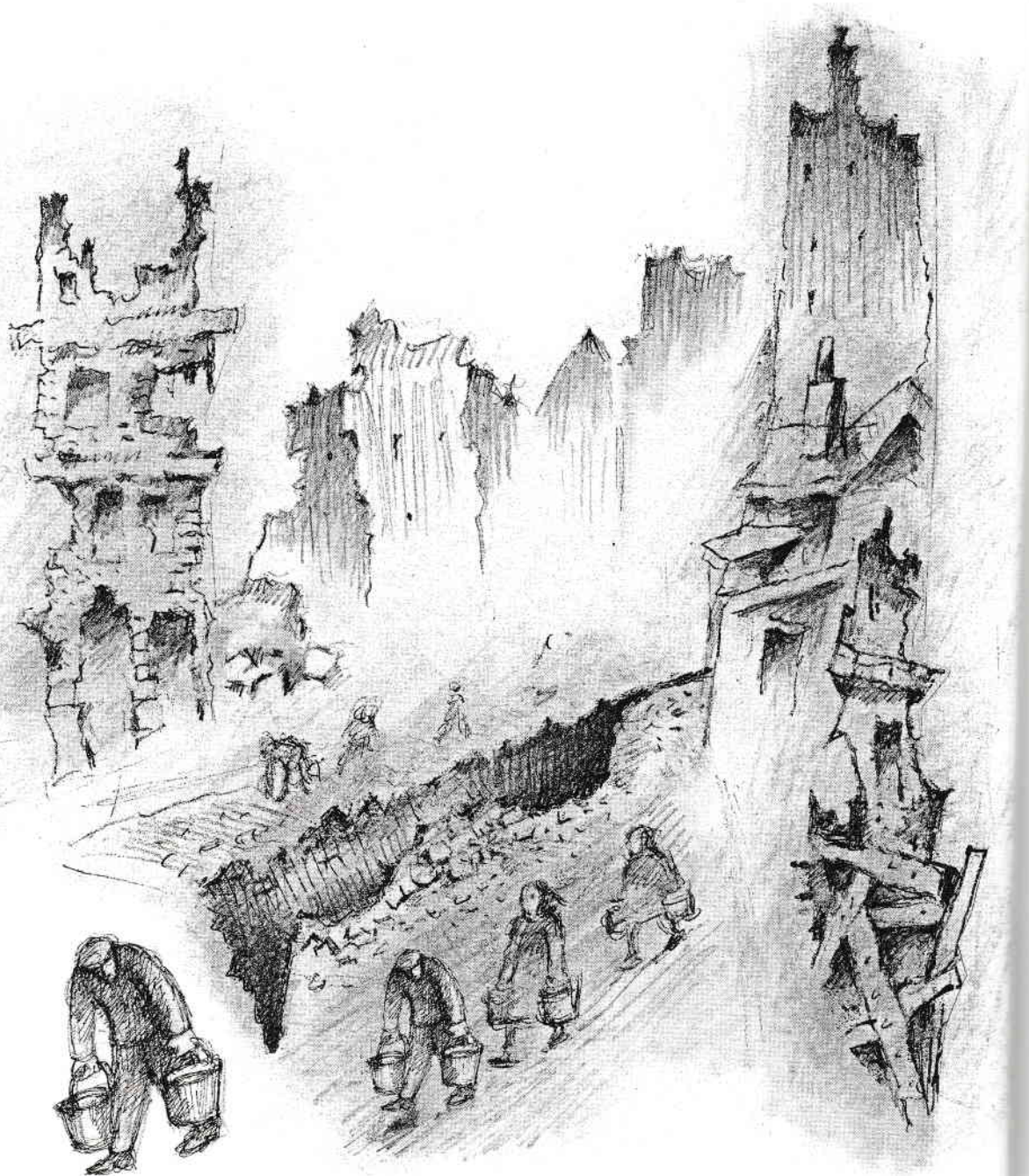
Natura a răspuns cu ploi torențiale, care au lovit cu furie trotuarul.

Îngroziți, oamenii au alergat în toate părțile.

LBRIS

We know
books

Străzile fuseseră sfâșiate în prăpăstii adânci.

Robinetele se uscaseră. Între bombardamente, oamenii târau găleți pline cu apă luată din fluviul Vistula, pentru băut și gătit.

Fumul degajat de incendii zugrăvise totul în gri. Nu departe de clădirea noastră, în mijlocul acestui peisaj cenușiu, în curtea unei fabrici de vopsea care zăcea în ruine, se aflau grămezi mari de pigmenți strălucitori — roșii, galbeni, albaștri.

Am privit uluit de la fereastra noastră. Nu am înțeles pe deplin ceea ce văzusem, deși totul se întâmplase chiar în fața ochilor mei. Imaginea îmi părea ireală și îndepărtată.

Mai târziu, în acea zi, eram așezat pe o masă, iar mama mă încălța cu o pereche de ghete noi, spunându-mi:

— Vom avea mult de mers.

Aveam patru ani.

Zile întregi, în timpul bombardamentelor, eu și mama am rămas în casă. Deși ușile și ferestrele erau bine închise, un zgomot infernal umplea fiecare cameră a micului nostru apartament. Șuieratul înspăimântător al focurilor de armă și al bombelor care explodau era insuportabil.

Singurul meu refugiu era desenul. Tot timpul desenam, desenam, desenam. Desenam personaje. Personaje care mărșăluiau încolo și înapoi pe bucăți din ziarele vechi ale tatălui meu sau care umpleau fiecare spațiu gol de pe paginile pe care le găseam.

De fiecare dată când auzeam o explozie, închideam ochii și ridicam hârtia deasupra capului. Acum, creionul meu se transforma într-un avion, zburând cu viteză maximă, cu vârful înainte, străpungând hârtia cu găuri rotunde.

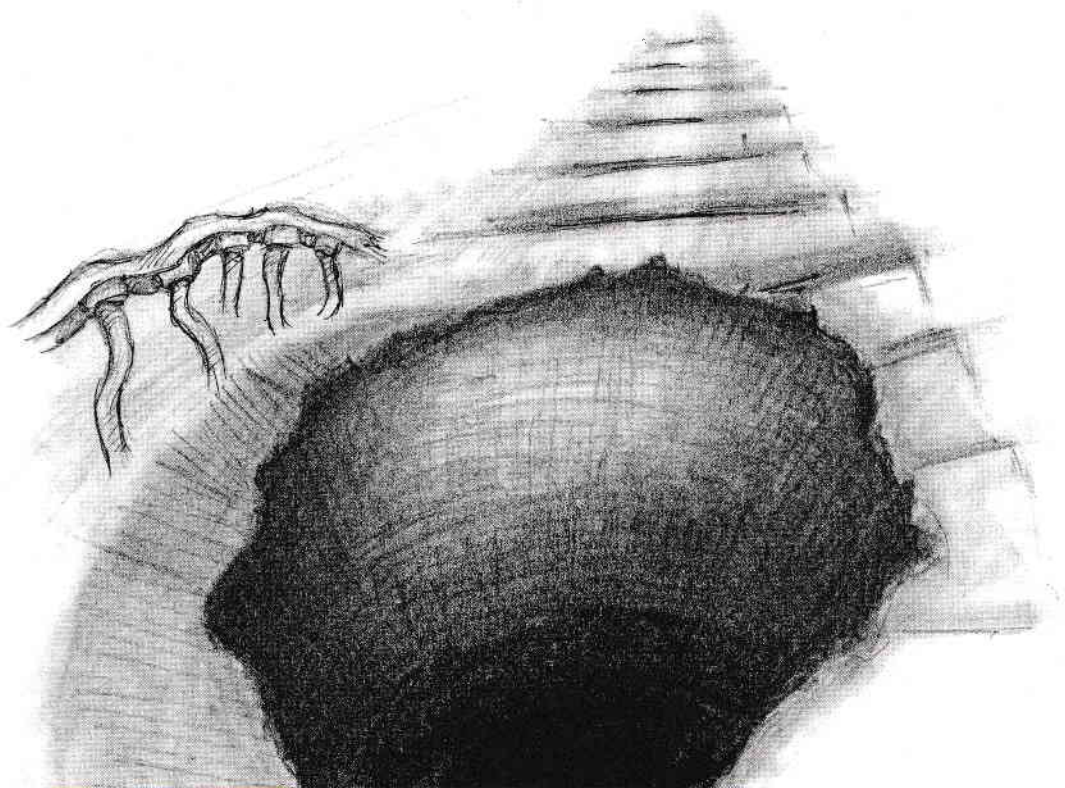
Era ca un joc de noroc. *Oare personajele vor scăpa de amenințarea înfiorătorului avion-creion?*

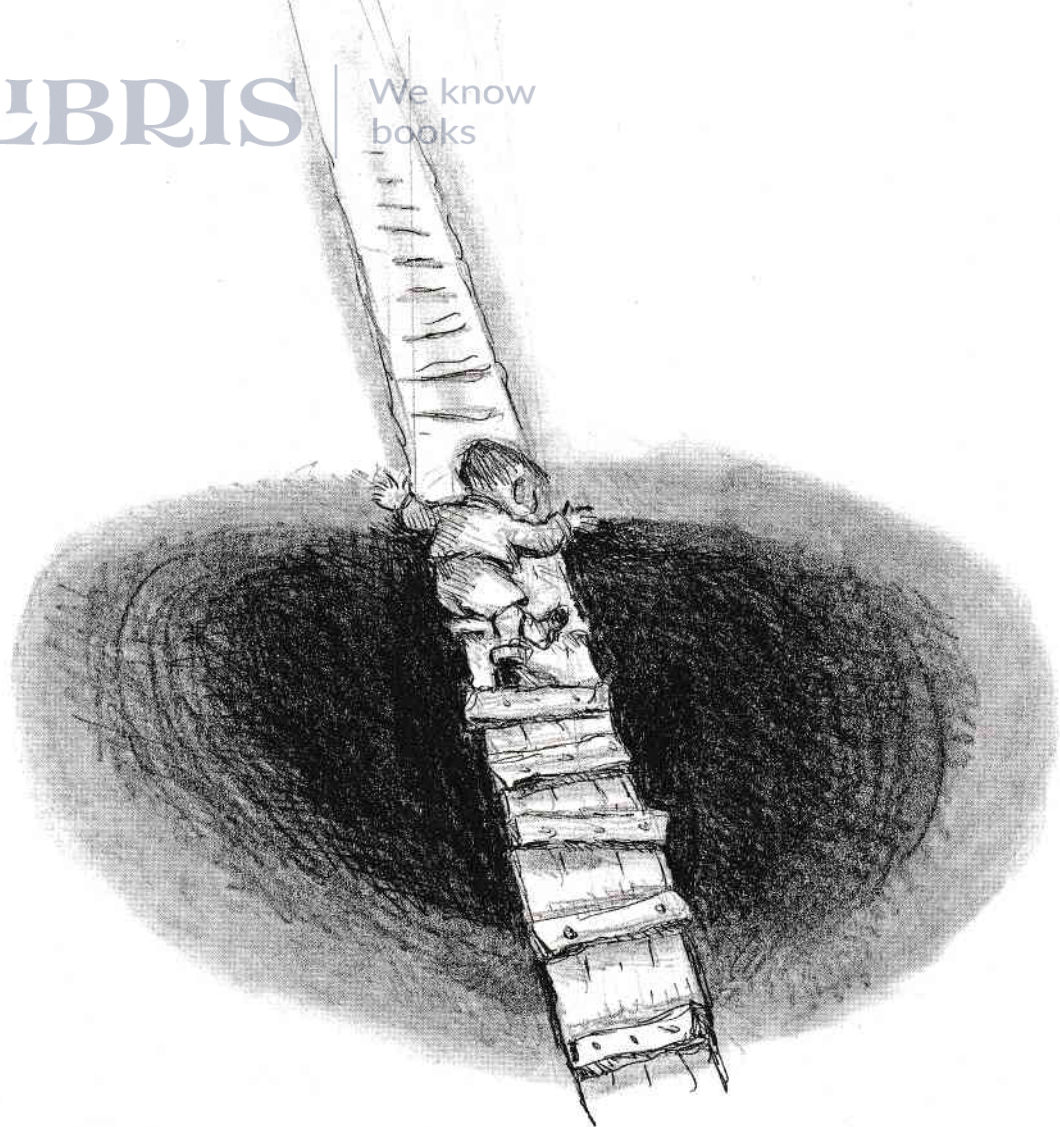
Sau vor fi bombardate? Vom fi bombardati noi? Vom muri? Vom muri de foame?

Mâncarea noastră era pe terminate. Mama s-a hotărât să coboare pentru a cumpăra pâine. În zilele acelea nesigure, imprevizibile, nu voia să mă lase singur în apartament. Așa că am mers cu ea.

Când am ieșit pe holul întunecat și ne-am îndreptat spre trepte, ceea ce am văzut mi-a tăiat răsuflarea.

În casa scării se căscase o gaură imensă, de sus până jos.

La fiecare etaj, o scândură îngustă de lemn era așezată de-a lungul spărturii, până la etajul următor, ca un pod improvizat, suficient de lată încât să urci sau să cobori, dar prea îngustă ca să acopere gaura complet.

— Mi-e frică. Nu cobor, i-am spus mamei.

— Trebuie, mi-a răspuns ea. Fără mâncare ne pierdem puterile. Trebuie să fim puternici și curajoși. Nu te las singur!

N-am avut de ales. N-avea rost să mă cert cu mama.

Înainte, coborâtul scărilor în fugă era un joc; acum devenise un coșmar. Tremurând, am urmat-o pe mama cu grijă pe scândurile șubrede. Era imposibil să nu privești în lateral, în prăpastie. Am amețit când am văzut-o.

A trebuit să mă opresc din când în când, ca să-mi recapăt echilibrul.

Înainte de război, tata m-a dus o singură dată la grădina zoologică din Varșovia. N-am uitat niciodată hipopotamul care și-a deschis botul pentru a căsca, dezvăluind ceea ce mie mi se părea o peșteră adâncă, cu doi dinți mari cât butucul de măcelărie.

Am fost binecuvântat, sau probabil blestemat, cu o imaginație bogată.